Облікова картка дисертації

I. Загальні відомості

Державний обліковий номер: 0408U004549

Особливі позначки: відкрита

Дата реєстрації: 11-11-2008

Статус: Захищена

Реквізити наказу МОН / наказу закладу:

II. Відомості про здобувача

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Кольбух Марія Михайлівна

2. Kolbukh Marija Mykhajlivna

Кваліфікація:

Ідентифікатор ORCID ID: Не застосовується

Вид дисертації: кандидат наук

Аспірантура/Докторантура: ні

Шифр наукової спеціальності: 27.00.03

Назва наукової спеціальності: Книгознавство, бібліотекознавство, бібліографознавство

Галузь / галузі знань: Не застосовується

Освітньо-наукова програма зі спеціальності: Не застосовується

Дата захисту: 23-10-2008

Спеціальність за освітою: 7.030501

Місце роботи здобувача: Львівська наукова бібліотека ім. В. Стефаника НАН України

Код за ЄДРПОУ: 22334641

Місцезнаходження: 79000 м. Львів, вул.Стефаника, 2

Форма власності:

Сфера управління: Президія Національної академії наук України

Ідентифікатор ROR: Не застосовується

III. Відомості про організацію, де відбувся захист

Шифр спеціалізованої вченої ради (разової спеціалізованої вченої ради): Д 26.165.01

Повне найменування юридичної особи: Національна бібліотека України імені В. І. Вернадського

Код за ЄДРПОУ: 05417058

Місцезнаходження: Голосіївський пр-т, 3, м. Київ, Київська обл., 03039, Україна

Форма власності:

Сфера управління: Національна академія наук України

Ідентифікатор ROR: Не застосовується

IV. Відомості про підприємство, установу, організацію, в якій було виконано дисертацію

Повне найменування юридичної особи: Національна бібліотека України імені В.І. Вернадського

Код за ЄДРПОУ: 05417058

Місцезнаходження: 03039, м. Київ, проспект Голосіївський, 3

Форма власності:

Сфера управління: Національна академія наук України

Ідентифікатор ROR: Не застосовується

V. Відомості про дисертацію

Мова дисертації:

Коди тематичних рубрик: 13.31.09

Тема дисертації:

1. Кирилична рукописна книга XVI ст. в історико-культурному процесі в Україні

2. Cyrillic manuscripts of the 16th century in the historical and cultural process of Ukraine

Реферат/анотація:

1. Об'єктом дослідження дисертації є 303 КРК та фрагменти кодексів XVI ст., більшість з яких були створені та побутували у західному регіоні України, а тепер зберігаються у ВР ЛННБУС. Основна мета роботи - визначення характерних рис КРК XVI ст. в Україні та її місця в історії культурного процесу на основі комплексного історико-книгознавчого дослідження із застосуванням методів спеціальних історичних дисциплін, зокрема кодикології, кодикографії, текстології, філігранології та інших допоміжних дисциплін. Наукова новизна дисертації полягає у виявленні та атрибутуванні усіх КРК XVI ст., що зберігаються у ВР ЛННБУС; встановленні та уточненні їх назв, датування, змісту, осіб переписувачів та власників книг, локалізації, мовних редакцій; визначенні особливостей репертуару КРК XVI ст. у контексті рукописно-книжкової культури України; дослідженні історії формування збірок і колекцій КРК, що зберігаються в ЛННБУС. У роботі використано принцип історизму та загальнонаукові методи - порівняльно-історичний, хронологічний, статистичний, структурно-функціонального аналізу, а також спеціальні - кодикологічний, джерелознавчий, текстологічний та палеографічний із залученням літературознавчого та мовознавчого

аналізу КРК. Результати дослідження є новим знанням для подальшого об'єктивного дослідження процесів історичного розвитку української книги, писемної культури України, що може бути використаним при підготовці відповідних вузівських курсів та спецкурсів з книгознавства та бібліографознавства. Вони стануть у пригоді при створенні праць з історії мови та літератури, палеографії, текстології, історії українського народу та його духовної культури. Практичне значення узагальнено також в опублікованому дисертантом у співавторстві науковому каталозі "Кириличні рукописні книги у фондах Львівської наукової бібліотеки ім. В. Стефаника НАН України: каталог. Т. 1: XI-XVI ст.". У дисертації комплексно досліджено історію формування зібрання кириличних рукописних книг відділу рукописів Львівської національної наукової бібліотеки України імені В. Стефаника, основа якого створена зі збірок та колекцій провідних бібліотек наукових, культурно-освітніх, релігійних установ та товариств м. Львова, що функціонували у XIX - першій половині XX ст. (до 1939 р.), - Наукового товариства імені Шевченка, Народного дому, Центрального василіанського архіву і бібліотеки, Інституту ім. Оссолінських, Бібліотеки фундації Віктора Баворовського, "Студіону", Богословської академії, сформованої зі збірок Богословського наукового товариства та Греко-католицької духовної семінарії. Невелику частину кириличних рукописних книг було придбано бібліотекою. Вони ввійшли у фонди під назвами окремих надходжень та рукописних книг і фрагментів. Найдавнішими збірками кириличних рукописних книг, що увійшли до філії Бібліотеки Академії наук УРСР, тепер Львівської національної наукової бібліотеки України імені В. Стефаника, є збірки галицьких василіанських монастирів, окремі з яких виникли ще у XIII-XV ст. - львівські монастирі св. Юрія та Онуфрія, Городиський, Добромильський, Лаврівський, Спаський та Унівський, інші засновані у XVI-XVIII ст. - Жовківський, Крехівський, Кристинопільський, Підгорецький та ін. Вони надійшли у до відділу рукописів бібліотеки у 1946 р. зі створеного на початку XX ст. на основі бібліотеки Святоонуфріївського монастиря у Львові Центрального василіанського архіву і бібліотеки, куди за постановою Кристинопільського собору 1909 р. на зберігання у 20-х рр. XX ст. було передано найцінніші книги та документи з галицьких василіанських монастирів. Бібліотеки українських наукових, культурно-освітніх та релігійних установ м. Львова, що з 1940 р. належать Львівській національній науковій бібліотеці України імені В. Стефаника, формували свої збірки кириличних рукописних книг передусім із пожертв громадськості, а також купівлі та книгообміну, невдовзі ж після заснування установ: Народний дім (1849 р.), Наукове товариство імені Шевченка (1892 р.), "Студіон" (1909 р.), Богословська академія у Львові (1928 р.). Надзвичайно цінну колекцію у монастирях і церквах Галичини, Буковини, Закарпаття придбав церковний та політичний діяч Антоній Петрушевич (1821-1913), основну частину якої у 1885 р. заповів Народному дому, звідки надійшла до відділу рукописів Львівської національної наукової бібліотеки України імені В. Стефаника. Польські бібліотеки м. Львова - Національного закладу ім. Оссолінських у Львові, Віктора Баворовського, Ґвальберта Павліковського переважно купували кириличні рукописні книги для поповнення своїх рукописних збірок. Більшість пам'яток, що складають зібрання кириличних рукописних книг відділу рукописів Львівської національної наукової бібліотеки України імені В. Стефаника, походять із церков та монастирів Львівської та Перемишльської єпархій. Зібрання бібліотеки репрезентує й інші регіони України - Буковину, Волинь, Київщину, Закарпаття, південь України, тут є також книги болгарського (XIV ст.), сербського, молдавського та російського походження. Чисельно, у порівнянні з попередніми сторіччями, кириличними рукописними книгами представлено XVI ст. Це пов'язано із активізацією діючих книгописних осередків при монастирях, церквах, єпископських домах та створенням нових. Проведено атрибуцію та науковий опис кириличних рукописних книг XVI ст. з фондів Львівської національної наукової бібліотеки України імені В. Стефаника, встановлено історію їх створення та побутування. Визначено репертуар та жанрові особливості української книжності XVI ст.: виникнення й поширення нового типу книг - Євангелій учительних, написаних староукраїнською мовою, і перших перекладів біблійних книг, апокрифічної літератури національною мовою, що обумовлено як процесом національного самовизначення, так і загальноєвропейським реформаційним рухом; значне поширення літератури повчального змісту у зв'язку з ростом освітнього процесу; поширення із другої половини XVI в. нових церковнослов'янських перекладів отців церкви, створених на Волині в літературно-перекладацькому гуртку князя Андрія Курбського, і полемічної літератури з метою зміцнення позицій православ'я; збагачення

корпусу пам'яток під впливом друкованих чеських і польських переробок та власної друкованої книги; розширення репертуару світської кириличної книги за рахунок створення списків Литовських Статутів, написаних староукраїнською мовою; стильове оновлення наприкінці XVI - початку XVII ст. нотолінійних Ірмолоїв під впливом західноєвропейської гимнографічної книги; стабілізація текстів богослужбових книг, що завершилася наприкінці століття у зв'язку з появою перших друкованих видань; поступовий, із другої половини XVI ст., вихід з ужитку призначених для богослужіння апракосних Апостолів і Євангелій; взаємовплив рукописної й стародрукованої книги. Ключові слова - кирилична рукописна книга, збірки та колекції рукописних книг, жанри рукописної книжності, побутування рукописних пам'яток, кодикологія.

2. The author of the thesis fully researches the history of forming of Cyrillic manuscript collection in the Manuscript division of Lviv V. Stefanyk National Scientific Library, which is based on the collections of scientific, cultural and educational, religious institutions that existed in Lviv in the 19th - first half of the 20th cc. (till 1939). The small part of Cyrillic manuscripts has been purchased by Lviv V. Stefanyk National Scientific Library. Attribution and scientific description of 16th century Ukrainian books Cyrillic books kept in the Manuscript division of Lviv V. Stefanyk National Scientific Library are determined. The genre features and repertoire of the Ukrainian books is described. Key words: Cyrillic manuscript books of the 16th century; history of forming of Cyrillic manuscript book collections; genres of manuscript books; expansion of manuscripts; codicology.

Державний реєстраційний номер ДіР:

Пріоритетний напрям розвитку науки і техніки:

Стратегічний пріоритетний напрям інноваційної діяльності:

Підсумки дослідження:

Публікації:

Наукова (науково-технічна) продукція:

Соціально-економічна спрямованість:

Охоронні документи на ОПІВ:

Впровадження результатів дисертації:

Зв'язок з науковими темами:

VI. Відомості про наукового керівника/керівників (консультанта)

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Дубровіна Любов Андріївна

2. Dubrovina Lubov Andreevna

Кваліфікація: д.і.н., 07.00.01

Ідентифікатор ORCID ID: Не застосовується

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи:

Код за ЄДРПОУ:

Місцезнаходження:

Форма власності:

Сфера управління:

Ідентифікатор ROR: Не застосовується

VII. Відомості про офіційних опонентів та рецензентів

Офіційні опоненти

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Омельчук Володимир Юхимович

2. Омельчук Володимир Юхимович

Кваліфікація: д.і.н., 07.00.01

Ідентифікатор ORCID ID: Не застосовується

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи:

Код за ЄДРПОУ:

Місцезнаходження:

Форма власності:

Сфера управління:

Ідентифікатор ROR: Не застосовується

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Старков Валерій Андрійович

2. Старков Валерій Андрійович

Кваліфікація: к.і.н., 07.00.01

Ідентифікатор ORCID ID: Не застосовується

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи:

Код за ЄДРПОУ:

Місцезнаходження:

Форма власності:

Сфера управління:

Ідентифікатор ROR: Не застосовується

Рецензенти

VIII. Заключні відомості

Власне Прізвище Ім'я По-батькові голови ради	Онищенко Олексій Семенович
Власне Прізвище Ім'я По-батькові головуючого на засіданні	Онищенко Олексій Семенович
Відповідальний за підготовку облікових документів	
Реєстратор	
Керівник відділу УкрІНТЕІ, що є відповідальним за реєстрацію наукової діяльності	Юрченко Т.А.